

حماسه کربلا

(دمع السجوم)

ترجمہ

نفس الہیہ

لخاتم المحدثین الحاج شیخ عباس القمی

بقلم

استاد علامہ آقای حاج میرزا ابوالحسن شعرانی

سرشناسه	: قمی، عباس، ۱۲۵۴ - ۱۳۱۹.
عنوان قراردادی	: نفس المهموم فی مصیبه سیدنا الحسین المظلوم، فارسی
عنوان و نام پدیدآور	: حماسه کربلا : ترجمه نفس المهموم / عباس قمی : ترجمه ابوالحسن شعرانی.
مشخصات نشر	: قم: قائم آل علی، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۶۰۰ ص.
شابک	: 978-600-95451-7-9
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: حسین بن علی (ع)، امام سوم، ۴ - ۶۱ ق.
موضوع	: واقعه کربلا، ۶۱ ق.
شناسه داده	: شعرانی، ابوالحسن، ۱۲۸۱-۱۳۵۲، مترجم
رده بندی کنگره	: ۷۰۴۱۱۳۹۴/۴۱/۴BP
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۹۵۳
شماره کتابت سی ملی	: ۳۸۸۹۲۸۳

قم - خیابان ارم - پاساژ قدس - طبقه همکف - پلاک ۸۴ - تلفن ۰۹۱۳۷۴۷۸۶۷۹ - ۳۷۷۳۹۵۲۵

حماسه کربلا

مؤلف: حاج شیخ عباس قمی (قدس سره)

ترجمه: حاج میرزا ابوالحسن شعرانی

ناشر: انتشارات قائم آل علی (علیهم السلام)

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۴

چاپخانه: ولی عصر (عج)

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۴۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۴۵۱-۷-۹ ISBN: 978-600-95451-7-9

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار
۱۳	مقدمه مترجم
۱۷	مقدمه در ولادت مولانا الحسین علیه السلام
۲۱	باب اول
۲۳	فصل اول
۳۱	فصل دوم
۵۷	باب دوم
۵۹	فصل اول
۶۲	فصل دوم
۶۷	فصل سوم
۷۳	فصل چهارم
۷۶	فصل پنجم
۸۰	فصل ششم
۸۵	فصل هفتم
۸۸	فصل هشتم
۱۱۰	فصل نهم
۱۱۰	در ذکر میثم بن یحیی تمار (قده)
۱۱۵	مقتل رشید هجری رحمه الله علیه
۱۱۸	کشته شدن حجر بن عدی و عمرو بن الحمق رضی الله عنه
۱۲۹	اما عمرو بن الحمق رضی الله عنه
۱۳۵	خلاصه شرح حال او کمیل بن زیاد بدینقرار است:
۱۳۶	فصل دهم شهادت دو فرزند مسلم بن عقیل رضی الله عنه
۱۴۳	فصل یازدهم در توجه حضرت امام حسین علیه السلام از مکه به عراق
۱۵۲	فصل دوازدهم خروج امام علیه السلام از مکه
۱۶۵	فصل سیزدهم

۱۷۴	فصل چهاردهم
۱۸۰	فصل پانزدهم
۱۸۳	فصل شانزدهم
۱۹۷	فصل هفدهم
۲۰۱	فصل هیجدهم
۲۰۹	فصل نوزدهم
۲۲۴	فصل بیستم
۲۲۵	پیوستن حر بن یزید به امام علیه السلام
۲۳۰	مقتل بر بن خضیر رضی الله عنه
۲۳۲	مقتل عمرو بن قرظله انصاری
۲۳۴	مقتل مسلم بن عوسجه (ره)
۲۳۸	یاد آوری ابی تمامه کندی نماز را و کشته شدن حبیب بن مظاهر
۲۳۹	مقتل محمد بن ایطال مروی
۲۴۱	کشته شدن حر بن یزید (ره)
۲۴۳	شهادت زهیر بن قین (ره)
۲۴۳	شهادت نافع بن هلال (ره)
۲۴۴	مقتل عبدالله غفاری و عبدالرحمن غفاری
۲۴۵	کشته شدن حنظله بن اسعد الشبامی
۲۴۶	کشته شدن شودب و عابس رضی الله عنه
۲۴۸	کشته شدن ابی الشعشاء کندی رضی الله عنه
۲۴۸	شهادت جمعی از اصحاب حسین علیه السلام
۲۴۸	سويد بن عمرو بن ابی المطاع
۲۶۵	فصل بیست و یکم
۲۶۵	در ذکر ابوالحسن علی بن الحسین علیه السلام
۲۷۵	عبدالله بن مسلم بن عقیل رضی الله عنه
۲۷۶	عون بن عبدالله بن جعفر رضی الله عنه
۲۷۷	محمد بن عبدالله بن جعفر رضی الله عنه
۲۷۷	عبدالرحمن بن عقیل
۲۷۸	جعفر بن عقیل رضی الله عنه
۲۷۸	عبدالله اکبر ابن عقیل رضی الله عنه

۲۷۸	دیگر محمد بن مسلم علیه السلام
۲۷۸	محمد بن ابی سعید بن عقیل علیه السلام
۲۸۰	شهادت قاسم بن الحسن بن علی علیهم السلام
۲۸۵	شهادت اولاد امیرالمؤمنین علیه السلام
۲۸۸	شهادت مولانا العباس بن امیرالمؤمنین علیه السلام
۳۰۳	فصل بیست و دوم
۳۰۶	شهادت طفل شیر خوار
۳۲۷	باب سوم
۳۲۹	فصل اول
۳۳۲	فصل دوم
۳۳۶	فصل سوم
۳۳۹	فصل چهارم
۳۴۳	فصل پنجم
۳۴۶	فصل ششم
۳۵۲	فصل هفتم
۳۵۶	احتجاج علی بن الحسین علیهما السلام
۳۶۴	فصل هشتم
۳۷۲	فصل نهم
۳۷۷	فصل دهم
۳۸۲	فصل یازدهم
۳۸۷	فصل دوازدهم
۳۹۱	فصل سیزدهم
۴۱۰	خطبه زینب در مجلس یزید
۴۲۰	خطبه سید سجّاد در شام
۴۲۴	گفتگوی عالم یهودی در مجلس یزید
۴۲۷	زاری کردن اهل سرای یزید بر حال اسیران
۴۳۰	فصل چهاردهم
۴۳۱	قبر ام کلثوم و بعض اهل بیت در دمشق
۴۳۲	مدفن سر مطهر امام علیه السلام
۴۳۵	شرائط و احکام نقل حدیث
۴۳۸	ورود اهل بیت به مدینه

۴۳۹	خطبة امام زين العابدين (عليه السلام) در بيرون شهر مدینه
۴۴۳	تعزیه‌داری فاطمیان در مصر
۴۴۹	باب چهارم
۴۵۱	فصل اول
۴۶۶	فصل دوم
۴۶۹	در شیون کردن جنتیان بر حضرت سید الشهداء (عليه السلام)
۴۷۸	فصل فی ذکر بعض ما قيل من المراثی فيه (صلوات الله علیه)
۴۹۷	باب پنجم
۴۹۹	فصل اول
۵۰۵	فصل دوم
۵۱۸	فصل سوم
۵۲۵	خاتمه
۵۲۶	شرح حال سلیمان بن مرزد و تواین
۵۳۲	ذکر آمدن مختار به کوفه
۵۴۰	داستان بیرون رفتن سلیمان بن مرزد و تواین به جنگ اهل شام
۵۵۱	خروج مختار در کوفه
۵۵۴	اما داستان مختار
۵۷۰	کشتن مختار کشتندگان حسین (عليه السلام) را
۵۸۳	کشتن عمر سعد و چند تن دیگر
۵۸۸	ذکر رفتن ابراهیم اشتر به قتال ابن زیاد
۵۹۰	کشته شدن ابن زیاد
۵۹۷	ترجمه مؤلف
۶۰۰	منابع

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار

حضرت امام جعفر صادق (علیه السلام) بیان بن تغلب فرموده است:

« آه کشیدن کسی که برای مظلومیت ما غمگین باشد تسبیح است و اندوه وی برای ما عبادت است و پنهان داشتن سیر ما بهادران راه خداست. آنگاه فرمود: باید این حدیث به آب طلا نوشته شود.

آنچه که باعث تحریر این چند جمله شده است چیزی نیست جز اینکه: اولاً؛ خداوند را بر این لطف شاکرم که بر بنده منت نهاد و توفیق داد، اثر شریف و عزیز دمع السجوم (یا حماسه کربلا) را که از قلم نورانی و گرامی استاد ملام آقا الله شعرانی (ره) جاری شده است را آماده و به محضر اهل معرفت و عاشقان مکتب حسینی (علیه السلام) بیه نمایم.

ثانیاً؛ در یک سال گذشته، این اثر شریف توسط دو ناشر محترم و با عنوان مختلف به چاپ رسیده است که در هر دوی آنها نقایصی موجود بوده است که ما را بر این داشت تا در نشر این اثر با تصحیح درست و بهتر راغب شویم. مثلاً در چاپ اول: ۱- در پارگی ۲ صفحه ۳۰ یعنی ابتدای فصل دوم، یک پاورقی سندی، رجالی توسط مترجم محترم آمده است که در این چاپ بعد از اشعاری که در مورد شیخ مرتضی انصاری آمده است، همه مطالب حذف شده است.

۲- در صفحه ۵۲۶ همان کتاب در سطر ۶: ۵۰ از، در باره حسن بن علی (علیه السلام)، باید پاورقی باشد که در این اثر به چاپ نرسیده است.

و اشکالات دیگری از نظر تصحیح کلمات نیز موجود می باشد که نقل آنها در این مقال کوتاه نمی گنجد.

و در کتاب دوم که ماه گذشته به چاپ رسیده نیز متأسفانه اشکالات فاحشی موجود می‌باشد مثلاً: ۱- مؤلف و مترجم محترم تلاش نمودند تا برای راحتی و استفاده بیشتر خوانندگان در ابتدای هر پاراگراف منابع مطالب را ذکر نمودند، ولی متأسفانه در این چاپ تمامی منابع ذکر شده در ابتدای پاراگراف‌ها حذف شده است.

۲- فصل هفدهم از باب دوم اشتبهاً از جای اصلی آن که با « چون نامه عمر سعد به عیدالله رسید و بخواند ... » شروع می‌شود برداشته شده و از چهار صفحه جلوتر شروع شده است.

۳- در بیش از بیست صفحات کتاب اغلاط متنی موجود است که نشان از عدم دقت در تصحیح متن کتاب می‌باشد. انشاءالله در فرصت دیگر و با مجال بیشتر به طور مفصل به دو کتاب مذکور می‌پردازیم. با همه این سخنها ادعای این را نداریم که این اثر صد درصد از عیب و نقص مبرا می‌باشد اما تلاش شده است تا در حد امکان از عیبهای متنی مبرا باشد.

لازم به تذکر است که تمامی تعلیقات از مترجم محترم استاد علامه شعرانی (ره) می‌باشد بجز موارد بسیار کمی که توسط اینجانب اضافه شده است که با علامت (م) مجزای شده است. و این علامت گذاری به نام آن است که اگر در آن مطالبی که از سوی اینجانب اضافه شده است اشکالی موجود باشد بر این بنده وارد باشد و با پاورقی‌های شریف استاد اشتباه نشود.

در آخر از دوستان عزیزم جناب آقای راسخ و مدیر محترم کتابسرای قائم و آقای رحمانی‌نژاد که بنده را در نشر این اثر شریف یاری داده‌اند بسیار تقدیر و تشکر می‌نمایم. و از درگاه الهی امید آن دارم که این خدمت نا قابل راز بنده بپذیرد و عزیزان نورانی سفر کرده‌ام آقا سید محمد صادق موسوی و شهید علی اصغر اردشیری را در این ثواب بهره‌مند گرداند. الحمد لله رب العالمین.

حسن اردشیری لاجیمی = خرداد ۱۳۸۳

مقدمه مترجم

بسم الله الرحمن الرحيم

حَمْدًا لَكَ مُسْتَزِيدًا مِنْ نِعَمِكَ وَ مُسْتَرَفِدًا مِنْ كَرَمِكَ مُسْتَرْشِدًا بِهَدَايَتِكَ وَ مُسْتَنْجِدًا بِكَ عَلَى طَاعَتِكَ وَ الصَّلَاةُ عَلَى رَسُولِكَ هَادِي الْأَمَّةِ وَ كَاشِفِ الْغَمَّةِ الْمَبْعُوثِ بِالْحُجَّةِ الْقَاهِرَةِ عَلَى الْمُخَيَّةِ الظَّاهِرَةِ وَ آلِهِ الْغُرِّ وَ عِتْرَتِهِ الطَّاهِرَةِ خُصُوصًا عَلَى سَيِّدِنَا وَ مَوْلَانَا أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ لَا فَرَقَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ.

اما بعد جناب گرامی: این عبد فانی ابوالحسن بن محمد بن غلامحسین بن ابی الحسن المدعو بالشعرانی که چون بهد شباب تحصیل علوم و حفظ اصطلاحات و رسوم بگذشت و اقتداء به اسلافی الصادقین بنام محمد صاحب منهج الصادقین از هر علمی بهره بگرفتم و از هر خرمنی خوشه برداشتم گاهی به مطالعه کتب ادب از عجم و عرب و زمانی به دراست اشارات و اسفار و زمانی به تتبع تفسیر و اخبار وقتی به تفسیر و تحشیة کتب فقه و اصول و گاهی به تعمق در مسائل ریاضی و معقولات این عهد به سرآمد:

لَقَدْ طُفْتُ فِي تِلْكَ الْمَعَاهِدِ كُلِّهَا وَ سَرَحْتُ طَرْفِي بَيْنَ تِلْكَ الْمَعَالِمِ

سالیان دراز شب بیدار و روز در تکرار همیشه ملازم دفاتر و کارایس و پیوسته مرافق^۱ اقلام و قراطیس^۲، ناگهان سروش غیب در گوش این ندا داد که علی برای معرفت است و معرفت بذر عمل و طاعت بی اخلاص نشود و این همه میسر نگردد مگر با توفیق خدا و توسل به اولیاء، مشغولی تا چند؟:

علم چندانکه بیشتر خوانی

چون عمل در تو نرسد نالانی

شتاب باید کرد و معاد را زادی فراهم ساخت زود برخیز که آفتاب برآمد و کاروان رفت تا بقیته باقی است و نیرو تمام از دست نشده توسلی جوی و خدمتی تقدیم کن، پس کتاب «نَفْسُ الْمَهْمُومِ» تالیف العالم النحریر وَ الْمُحَدِّثِ الْخَبِيرِ مَفْخَرِ عَصْرِنَا وَ قُدْوَةِ دَهْرِنَا الْحَاجِّ شَيْخِ عَبَّاسِ الْقُمِيِّ - قُدْسِ سِرِّهِ الْعَزِيزِ - را دیدم در مقتل سیدنا و مولانا ابی عبدالله الحسین علیه السلام رزقنا الله شفاعته کتابی جامع و موجز و مشتمل بر اکثر روایات صحیحه و مقولات تواریخ معتبره از عامه و خاصه چنان که مانند آن تاکنون نوشته نشده است و گویا در حق او گفته اند: «كَمْ تَرَكَ الْأَوَّلُ

۱ - کاری یا چیزی که از آن سود و بهره ببرند جمع مرفق (م)

۲ - کاغذ و صحیفه ای که بر آن نویسند (م)

لَاخِرِ» اما به زبان عرب است و همه کس از آن بهره نگیرد گفتیم همان کتاب را به فارسی ساده نقل کنیم چنان که در عبارت پارسی معنی هر کلمه از کلمات عربی گنجانده شود و سلاست و فصاحت در زبان پارسی محفوظ ماند اگر چه جمع این دو امر بسی دشوار است و غالباً مقاتل پارسی عبارات عربی را به دلخواه خود تلخیص و تفسیر کرده‌اند.

و به ترجمه کلمه نپرداخته چنان که خواننده را به اصل عربی نیاز است تا حق معنی مقصود را دریابد و ما را عویصه^۱ دیگر در پیش است که اگر سخن جزل^۲ و صحیح بکار بریم غیر مأنوش باشد که مردم زمان ما با لغات غلط و عبارات بازاری عامیانه و سیاق مبتذل که از خواص اندکای این عصر است خوی گرفته‌اند اگر به زبان آنان سخن گوئیم و به کلمات مزدول^۳ قنایت کنیم هم تخلف از سیرت سلف است و هم ترک ادب نسبت به اخبار رسول و اهل بیت شاهین^۴ برآمده‌اند: «أَعْرَبُوا حَدِيثَنَا فَإِنَّا قَوْمٌ فَصَحَاءُ» در میان این دو طریق راهی یافتن هم بسیار است با این حال خواننده کتاب با کتب صحیحه مأنوس است و مانند تفسیر منهج و ناسخ و الاء العیون و کتب دیگر مرحوم مجلسی رحمه الله و تفسیر شیخ ابوالفتوح رازی را مطالعه کرده و مانند آنان که محضاً با کتب عصری مأنوسند از شنیدن لغت صحیح منزجر نمی‌گردند.

و آن را دَمِيعُ السَّجُومِ فی ترجمه نفس المهموم نام نهادم و گاه بعضی فوائد و قصص که خواننده را بکار آید در ذیل صفحه یا در زیر بن الهالین افزودم و علی کل حال اگر نقصی در این یافت شود تقاضای عفو و اصلاح از محاسن^۵ آن عزیز است و من ادعا نمی‌کنم در مقصد خویش به کمال رسیده‌ام لکن غایت جهد بکار بردم: «فَمَا كَانَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَ مَا كَانَ سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِي وَ اللَّهُ الْمُسَدِّدُ وَ الْمُؤَقِّقُ» اینک شروع در مقصد می‌کنم بعون الله تعالی.

۱ - یعنی: مشکل و دشوار (م)

۲ - یعنی: فصیح و محکم (م)

۳ - مزدول: مضطرب و متزلزل (م)

۴ - شاهین: شاه و پادشاه (م)

۵ - محاسن: حسنات و فضیلت‌ها (م)